

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1084
Toplantı Tarihi/Sayısı : 28.11.2023/34
Karar Numarası : 2023/951
Başvuran : Ç. A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın haksız yere göz altına alındığı iddiasına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, Kozan Belediyesinde müdür olarak görev yaptığını, 16/3/2023 tarihinde saat 12:00 civarında oğlunu anaokulundan almak üzere Saimbeyli Caddesinden hastane istikametine seyir halindeyken, kavşaktan dönüş yaptığı sırada karşı istikametten gelen ve kırmızı ışık ihlali yapan ... plakalı araç ile karşı karşıya geldiğini, sol dikiz aynalarının milimetrik temas ettiğini, bunun üzerine aracını sağ çekip diğer araca doğru yaya olarak yürümeye başladığını, fakat diğer araç sürücüsünün beklemeden yoluna devam ettiğini, daha sonra oğlunu anaokulundan aldığını ve evlendirme memurluğu önünde aracının polisler tarafından durdurulduğunu, alkol ve evrak kontrollerinin ardından 6 yaşındaki oğlu ile birlikte polis merkezine götürüldüğünü, burada trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan tutulduğunun kendisine söylendiğini, 951.00 TL trafik para cezası kesildiğini, saat 17:00'a kadar nöbetçi Cumhuriyet Savcısına çıkacağını bildirildiğini ve o saate kadar oğlu ile karakolda tutulduğunu, saat 17:00 civarında polisler tarafından nezarethaneye konulacağını söylendiğini, bunun üzerine polis otosuyla oğlunu eve bıraktığını ve geri polis merkezine döndüğünü, sabah 09:00'da nezarethaneden çıkarıldığını ve Kozan Cumhuriyet Başsavcılığına getirildiğini, burada dikiz aynalarının sürtüştüğü aracın sürücüsünün Cumhuriyet Savcısı ...'nın eşi olduğunu öğrendiğini, elleri önden kelepçeli bir şekilde Cumhuriyet Savcısı ...'nın kapısında uzun bir süre beklediğini, Cumhuriyet Savcısı ...'ın polislere işaret ederek kendisini odasına getirttiğini ve polisleri dışarı çıkarttığını, burada ...'nın kendisine "Dünkü ettiğin küfürleri burada da etsene lan! Utanmıyor musun küfür etmeye bir de devlet memuru olacaksın, memur bunu yaparsa başkaları neler yapar. Et o dünkü küfürleri et." dediğini, ardından Cumhuriyet ...'nın odasına getirildiğini burada Savcının kendisine "Senin de eşin çocukların varmış. Utanmıyor musun küfür etmeye, bir de memur olacaksın! O kızlar yalan söyleyecek insan değil öyle biliyorum ben onları." dediğini, bunun üzerine "Ben küfür etmedim Sayın Savcım, 23 yıllık devlet memuruyum, eşim öğretmen, bugüne kadar herhangi bir adli vaka yaşamadım, alkol almam, sigara içmem,

kahvehaneye gitmem, ellerinizden öper 4 evladım var, şerefim ve namusum üzerine temin ederim ben küfür etmedim, kutsal kitabımız üzerine yemin ederim ben küfür etmedim.” dediğini, bunun üzerine Savcının “Dün bana anlatılanlarla şu anki durum farklı sana olumlu bakıyorum, zaten Savcı Bey de affetti. Git!” dediğini, adliyeden ayrılarak görevinin başına geldiğini, evlendirme memuru olduğu için çevresinde tanınan biri olduğunu, maruz kaldığı bu haksız uygulama karşısında itibarının sarsıldığını, azılı bir suçlu muamelesi görerek gözaltına alındığını, çevresindeki insanlar ve çocuğunun gözü önünde rencide edildiğini, uğramış olduğu haksızlıklar sebebiyle psikolojisinin alt üst olduğunu ve psikiyatri polikliniğinde muayene olduğunu, doktorun kendisine ilaç reçete ettiğini, hukuka aykırı olarak gözaltına alınmasının mağduriyetine neden olduğunu iddia etmekte, Kozan Cumhuriyet Savcıları ... ve ... hakkında şikâyetçi olup gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “Yargı yetkisi” başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

“Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır.”

4. Anayasa'nın “Mahkemelerin bağımsızlığı” başlıklı 138'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. ...”

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Amaç ve kapsam” başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

“(1) Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

6. 6701 sayılı Kanun'un “Kurumun görevleri” başlıklı 9'uncu maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek araştırmak karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek ...”

7. 6701 sayılı Kanun'un “Başvurular” başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(...)

(4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.

(...)”

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar” başlıklı 40'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu

kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.”

9. Mezkûr Yönetmelik’in “Ön inceleme yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, ... yönlerinden incelenir.”

10. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynağının bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Bununla birlikte başvuru, başvuranın trafikte yaşadığı bir olay sonrası haksız yere gözaltına alınarak mağdur edildiği iddiasıyla adı geçen Cumhuriyet Savcıları ... ve ... hakkında şikâyetçi olup gereğinin yapılmasını talebine ilişkindir.

14. Anayasa’nın 9’uncu ve 138’inci maddelerinde; yargı yetkisinin münhasıran mahkemelerin uhdesinde olduğu ve bu yetkinin kullanılmasıyla ilgili hiçbir organ, makam, merci veya kişinin mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı hükme bağlanmıştır.

15. Hâkim ve Cumhuriyet savcıları hakkında yapılacak inceleme ve soruşturmanın, Anayasa’nın 159’uncu maddesinde ve 18/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu’nda belirtilen usullere tabi olduğu; bu bağlamda, hâkim ve savcıların görevlerini kanun ve diğer mevzuata uygun olarak yapıp yapmadıklarını denetlemenin; görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hâl ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırmanın ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma işlemlerini yürütmenin Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yetkisinde olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda başvuranın, söz konusu iddiaları ile ilgili Hâkimler ve Savcılar Kuruluna başvurma hakkı bulunmaktadır.

16. 6701 sayılı Kanun’un 17’nci maddesinde, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru

konusu olamayacağı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te ise yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler ile yargı organlarında görülmekte olan uyuşmazlıkların Kurumun görev alanına girmeyeceği düzenlenmiştir.

17. Başvuranın talebi yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde, başvuranın, hukuka aykırı olarak gözaltına alındığı iddialarına ilişkin talebin yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin olduğu, yargılama yapma görevinin münhasıran mahkemelere ait olduğu; başvuruda adı geçen savcılar hakkındaki şikayeti inceleme yetkisinin Hakimler ve Savcılar Kurulunda olduğu, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci maddesi gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu sebeple kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

28/11/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye